

# Informatie over het tweejarige kunstprogramma

## Nomadisch leven, zwerven in tijden van overpopulatie

2024-2025

Stichting Bewaerschole  
Weststraat 18  
4328 AB Burgh-Haamstede  
www.bewaerschole.nl

31 oktober 2023



### Toelichting voor de aanvraag Kern met Pit

#### Inleiding

Denk je aan Burgh-Haamstede en de Kop van Schouwen, dan denk je al snel aan de rijkdom aan natuur en cultuur. Burgh-Haamstede bestaat uit een vijftal karaktervolle kernen, ieder met een eigen identiteit of cultuur. De overweldigende natuur, de culturele verscheidenheid komen pas echt tot leven door de *mensen* die hier wonen, leven en verblijven.

Met het meerjarige programma Nomadisch leven, zwerven in tijden van overpopulatie wil de Stichting Bewaerschole laten zien dat we ons bewust zijn van deze 'menselijke maat'. Voor het kunstprogramma worden door de gast-curator 12 kunstenaars uitgenodigd om het verschijnsel overpopulatie en nomadisch leven en denken op de Kop van Schouwen te onderzoeken en artistiek te verbeelden. De kunstenaars gaan hiervoor de dialoog aan met de bewoners op de Kop van Schouwen en hun omgeving onderzoeken. De artistieke uitwerking zal worden uitgebeeld in 12 tijdelijke tentoonstellingen in de Bewaerschole. Synchroon daaraan zullen de kunstenaars werk tonen op een andere, nomadisch locatie die een nieuw perspectief biedt op het werk. Het kunstprogramma *Nomadisch leven, zwerven in tijden van overpopulatie* is Actueel, Experimenteel maar ook Site Specific én Community Specific.

#### Kern met Pit-project

Voorafgaand aan het tentoonstellingsprogramma organiseren we in de laatste week van februari een artist-in-residence periode voor de kunstenaars, waarbij de kunstenaars onderzoek doen naar de omgeving, de thematiek verder bestuderen en kennismaken met de buurtbewoners en hun visie op et thema.

In 2024 worden 6 tentoonstellingen georganiseerd die voor een deel in de Bewaerschole zelf plaats vinden, maar die allen ook een onderdeel op locatie hebben. Hierbij kan gedacht worden aan locaties als het gemeentehuis, het dorpshuis, campings of de lokale bakker. Ook kan een andere culturele organisatie onderdak bieden aan het nomadische deel van de tentoonstelling. Vooral het eerste type locatie is gericht op mensen die wellicht nog nooit een bezoek hebben gebracht aan de Bewaerschole. Door hen op een andere locatie met kunst te 'confronteren' hopen we hen te prikkelen en te inspireren

#### Thema van het kunstprogramma *Nomadisch leven, zwerven in tijden van overpopulatie* 2024-2025

Voor het huidige tijdsgewricht past maar één woord, ontwrichting. Er is van alles aan de hand: geopolitiek; klimaatverandering; epidemieën/pandemieën; migratiestromen/mobiliteit; energietransitie, verlies aan biodiversiteit en dergelijke. Deze diepingrijpende verstoringen of crises versterken elkaar ook nog eens. Als we kijken naar het woord crisis heeft dat van oorsprong geen negatieve lading. Het staat voor onderscheiden, beslissen, richten en

oordelen. Een moment van waarheid waarop een beslissing moet worden genomen die van grote invloed is op de toekomst. Op zo'n moment staan we nu. Een crisis kan dus ook ten positieve keren in de vorm van een omslagpunt, een uitweg. Over de hele wereld zien we initiatieven van individuen, groepen en zelfs hele deelpopulaties die al dan niet noodgedwongen diverse uitwegen zoeken.

In het voorgenomen nieuwe programma nemen we als vertrekpunt één van de grote opgaven van onze tijd, te weten de nog altijd toenemende bevolkingsdruk op onze planeet. Met alle gevolgen van dien voor huisvesting, uitputting van de aarde en natuurlijke bronnen, voedselvoorziening, scholing, mobiliteit, veiligheid, zorg en dergelijke.

Een crisis biedt zoals gezegd ook mogelijkheden als het besef ontstaat dat het anders moet, dat er een wending ten goede noodzakelijk is. We zien dat meer en meer mensen van de nood een deugd maken en alternatieven ontwikkelen voor huisvesting (tiny houses, verplaatsbare woonvormen), voor voedsel (lokale initiatieven zoals boerderijwinkels, herenboeren) en mobiliteit (grensoverschrijdende bewegingen, nomadische leefwijzen, online services, thuiswerken).

Het nieuwe programma **Nomadisch leven, zwerven in tijden van overpopulatie** richt zich op recente, veelbelovende, fluïde, vitalistische ontwikkelingen, meer in het bijzonder op eigentijdse nomadische levenswijzen in het licht van een door vele mensen gevoelde of ervaren bevolkingsdruk.

Bij overbevolking of bevolkingsdruk denken velen in de eerste plaats aan grote stedelijke regio's, zoals in Nederland de Randstad, de regio Eindhoven (Brainport) en in het buitenland aan megasteden zoals Lagos, Tokyo, Mexico Stad, e.a.. Echter de gebieden rondom deze verstedelijkte regio's krijgen om vele redenen ook meer en meer te maken met een toenemende bevolking met alle gevolgen van dien. In 2022 hebben voor het eerst meer mensen de Randstad verlaten dan ernaartoe verhuisden (bron: CBS).

Schouwen-Duiveland is zo'n overloopgebied aan het worden. Qua schaal is het voormalige eiland een perfect laboratorium voor kunstenaars en wetenschappers om onderzoek te doen naar de betekenis van, de complexiteit van, de dynamiek binnen en de gevolgen voor de nog altijd toenemende bevolkingsdruk.

Inwoners van Schouwen-Duiveland hebben in de almaar uitdijende vakantieperiode al langere tijd te maken met steeds grotere aantallen Randstedelingen, buitenlandse toeristen en arbeidsmigranten die voor kortere (herfst- of kerstvakantie) of langere tijd (seizoen) op het eiland verblijven. Maar ook de in Coronatijd aangezwengelde tendens om uit de grotere steden te trekken en naar de rustigere omliggende omgeving te verhuizen verhoogt de druk op die gebieden. Enerzijds zorgt de toestroom van mensen voor toenemende drukte en overlast, maar anderzijds ook voor reuring en inkomsten. Schouwen-Duiveland is dan ook een zeer geschikte leef- en systeemwereld om bovengenoemde spanning en dynamiek te onderzoeken, erop te reflecteren, er mee te experimenteren en uiteindelijk te verbeelden.

#### Culturele waarde voor Schouwen-Duiveland

De Bewaerschole heeft tot doel een expositieruimte te zijn met tentoonstellingen op (inter-)nationaal niveau, waarbij aandacht wordt besteed aan reflectie en verbeelding, waar het maatschappelijk debat wordt aangegaan. Dit doen we door:

- Jaarlijks worden tentoonstellingen georganiseerd met een verscheidenheid aan lokale, regionale, nationale en internationale kunstenaars die voor 2024-2025 betrekking hebben op het thema Nomadisch leven, zwerven in tijden van overpopulatie.
- Het thema Nomadisch leven, zwerven in tijden van overpopulatie gaat in op maatschappelijke thema's als geopolitiek; klimaatverandering; epidemieën/pandemieën; migratiestromen/mobiliteit; energietransitie, verlies aan biodiversiteit en dergelijke. De kunstenaars gaan hier vanuit hun eigen

kunstenarspraktijk en perspectief en met een link naar de omgeving waarin de Bewaerscholen zich bevindt mee aan de slag en laten de bezoeker op verschillende artistieke wijzen naar deze thema's kijken die aanmoedigen hierover na te denken en in gesprek te gaan.

- Het toegankelijk maken van experimentele en actuele kunst aan de inwoners van de gemeente alsook bezoekers van buitenaf.  
Dit doen we door niet alleen tentoonstellingen te organiseren in de Bewaerscholen zelf, maar ook gebruik te maken van nomadische locaties op Schouwen-Duiveland en breder Zeeland waar een deel van de tentoonstelling te zien is. Op die manier trekken we een nieuw publiek aan en kunnen we laagdrempelig opereren.
- Door samen te werken met verschillende culturele en niet-culturele partners worden de activiteiten van de Bewaerscholen breed uitgedragen en reikt het bereik tot steeds verder buiten de Bewaerscholen zelf. Onderdeel hiervan is het betrekken van een nieuwe generatie door het educatieve programma van de Bewaerscholen, dat mede door het nomadische karakter van het programma verder vorm kan krijgen en breder opgezet kan worden.

### Sociaal-maatschappelijke en sociaal-culturele inbedding

Het programma *Nomadisch leven, zwerven in tijden van overpopulatie* is mede gericht op het versterken van het sociaal-maatschappelijke weefsel (community building) door de uitwerking van een publieksprogramma rondom de tentoonstellingsruimte Bewaerscholen en de nomadische tentoonstellingen. In het beoogde publieksprogramma wordt interactie en deelname bevorderd van bewoners, van jeugd en andere onderscheiden doelgroepen aan de beschikbare cultuur. Hiervoor wordt samenwerking aangegaan met de *verschillende nomadische locaties*, maar ook met de *Dorpsraad Burgh-Haamstede* en de *(basis)scholen*. Eigentijdse kunst vraagt (ook) om inbedding in het omringende sociaal-culturele weefsel (cultureel erfgoed, architectuur en diverse kunstuitingen op Schouwen-Duiveland) en de natuurlijke omgeving. Hiervoor wordt samenwerking beoogd met *Muziekpodium Zeeland*, *Stichting De Kunstschouw*, *Museum De Burghse Scholen* en evt. andere culturele instellingen. *Nomadisch leven, zwerven in tijden van overpopulatie* beoogt intrigerende kunst met het bijzondere (natuur)landschap en het culturele erfgoed te verweven en wil zoals gezegd, in zowel de fase van de wording van een kunstwerk als het tonen van een kunstwerk, Zeeuwse instanties en inwoners van Burgh-Haamstede nadrukkelijk betrekken.

### Bewaerscholen: centrum voor experimentele en actuele beeldende kunst

Binnen het culturele aanbod van Burgh-Haamstede, en in bredere zin Schouwen-Duiveland, beoogt de Bewaerscholen een eigen, eigentijdse positie in te nemen. In het bijzonder door tentoonstellingen van *experimentele en actuele beeldende kunst* te programmeren met aandacht voor kwaliteit en vernieuwing. Daarbij wordt gestreefd naar een presentatie waar bezoekers kennis kunnen maken met verschillende kunstvormen met raakvlakken naar andere (kunst)disciplines. De Bewaerscholen betracht deze professionele hedendaagse kunst toegankelijk te maken voor plaatselijk, nationaal en internationaal publiek. Tevens wordt er naar gestreefd om meerwaarde te creëren door bijeenkomsten voor dialoog, discussie en debat te faciliteren en het organiseren van kunsteducatie en symposia. Voor de realisering van de doelstellingen worden ondermeer gastcuratoren aangesteld die borg staan voor de inhoudelijke programmering van het tentoonstellingsbeleid. Een betrokken groep van vrijwilligers houdt toezicht bij de tentoonstellingen. Het bestuur werkt onbezoldigd en ontwikkelt beleid, organiseert evenementen en legt contacten met subsidiegevers en sponsors om fondsen te werven.

*Geeske Pluijmers*

*Gast-curator van de Stichting Bewaerscholen*

*Burgh-Haamstede, 31 oktober 2023*